

Matthiola; Kreutterbuch, 1586, Vom Heydenkorn. Grütz

Geschreven en vertaald door Nico Koomen.

(C) Vom Heydenkorn. Grütz. Cap. XVI.

Gestalt.

eydenkorn ist den alten (meines erachtens) unbekandt gewesen, jetzundt aber ist es gar gemein.

Etliche schreiben, es sey Ocymum bey den alten, ist weit geirret, darvon lise meine Lateinische Commentaria in Dioscoridem. Das Heydenkorn hat glatte, runde, rote, hohle Stengel, die sind einer elen hoch, zu rings mit Blettern besetzt, die vergleichen sich dem Ephew, ausgenommen dasz sie zarter, weicher, und spitziger sind. Es tregt kleine weisse zusammengedrungene Blümlen, wie am Holunder, die werden zu dreycketen Körnlen, auswendig sind sie schwartz, inwendig weisz.

Zeit.

Man sâhet Heydenkorn im Aprillen, es zeitiget im Hewmonat. Im Welschlandt an etlichen orten sâhet mans von einerley Samen, zweymal ubers Jar, wirt auch zweymal zeitig, und abgeschnitten, nemlich im Brach, und Hewmonat.

Natur, Krafft, und Wirkung.

Ausz dem Heydenkorn wirdt Grütz gemacht. An etlichen orten backen die armen Leute Brot

Van heidekoren. Grutten. Kapittel XVI. (*Fagopyrum esculentum*)

Gestalte.

Heidekoren is de ouden (mijn gedachte) onbekend geweest, nu echter is het erg algemeen. Ettelijke schrijven het is Ocymum bij de ouden, is wijdt gedwaald, daarvan lees mijn Latijnse commentaria in Dioscorides. Dat heidekoren heeft gladde, ronde, rode, holle stengels, die zijn een ellenboog hoog, rings om met bladeren bezet, die vergelijken zich de klimop, uitgezonderd dat ze zachter, weker en spitzer zijn. Het draagt kleine witte tezamen gedrongen bloempjes zoals aan vlier, die worden tot driekantige *driekantige korreltjes, uitwendig zijn ze zwart, inwendig wit.

Tijd.

Men zaait heidekoren in april, het rijpt in juli. In Italië aan ettelijke oorden zaait men het van een zaad tweemaal in het jaar, wordt ook twee maal rijp en afgesneden, namelijk in juni en juli.

Natuur, kracht en werking.

Uit het heidekoren worden grutten gemaakt. Aan ettelijke oorden bakken de armen lieden

darvon.

Heydenkorn stets in der Speisz genützt, blehet den Magen auff, doch nicht so hefftig wie die Erbsen oder Bonen. Es ist auch leichter zuverdewen, dann der Hirse. *Die Hünner werden davon gar bald gemest.*

*Auswendig ist das Mehl gesotten in einer Milch und ubergeschlachen, gut in den hitzigen geschwülsten und dem Rotlauff.

Heydenkorn *oder Heydengrütz, Bockweisz oder Buchweisz, derwegen jn der hochgelehrte Dodonæus Hirci oder Fagi Triticum nennet, sonst * Frumentum Saraceni- [251] cum.

*Griechisch Τραγόωρον, oder Φηγόωρον.

Welsch Formentone, oder Saracino. (A)

*Behmisch Pohanka.

brood daarvan.

Heidekoren steeds in de spijs genuttigd blaast de maag op, doch niet zo heftig zoals de erwten of bonen. Het is ook lichter te verduwen dan de hirs. *De hoenders worden daarvan erg gauw gemest.*

*Uitwendig is dat meel gekookt en in een melk en overgeslagen goed in de hete zwellingen en de rode huiduitslag.

Heidekoren *of heidegrutten, bokkentarwe of boekentarwe, daarom het de zeer geleerde Dodonæus het Hirci of Fagi Triticum noemt, soms * Frumentum Saracenicum. [250] *Grieks Τραγόωρον, of Φηγόωρον. Italiaans Formentone, of Saracino. *Tsjechisch Pohanka.

Zie verder: <http://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl> en : <http://www.volkoomen.nl/>